

LUBĀNA LĪDZENUMS

20 KM GARŠ MARŠRUTS KĀJĀMGĀJĒJIEM VAI VELOBRAUCĒJIEM

Maršruts ved pa Lubāna līdzenumu, kas ļauj iepazīt un izbaudīt Lubāna līdzenuma plašumus, iepazīt Lubāna ezeru, kā arī klāņu jeb palieņu pļavas un Lubāna ezera vienīgo izteku – Aiviekstes upi. Pārvietošanās pa ceļu un ceļa nomali, reljefs līdzens. Maršrutsnāvs marķēts, jāvadās pēc kartes.

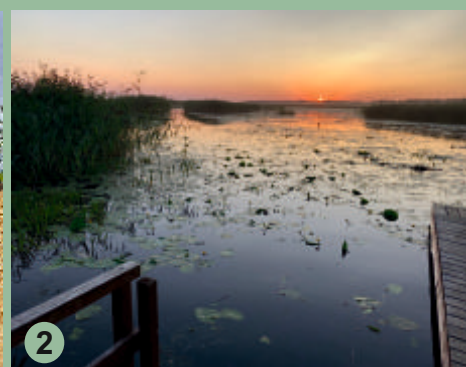
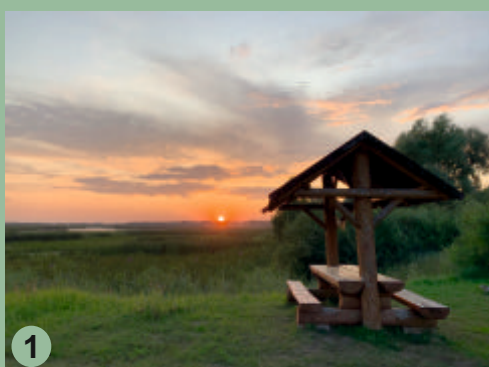
1 Sākums pie **Lubāna ezera**, **Lubāna mitrāja informācijas centra**. Gājējiem draudzīgs! GPS: 677414, 300739. Pieejama tūrisma informācija, kā arī informācija par apkārtnes dabas vērtībām, maršrutu. Bezmaksas autostāvvietā, iespēja uzpildīt ūdeni, binokļu noma. Pieejamas naktsmītnes. Tel. **29234956**.

2 **Lubāna ezers**. Latvijas lielākais ezers ar kopējo platību 82 km, tā garums ir 15,7 km, bet platums ir 7,9 km, lielākais dziļums ir 2,5 m, vidējais dziļums – 1,6 m. Lubāna ezers ir viens no lielākajiem iedambētajiem ezeriem Eiropā. Ezera krasti ir pārveidoti, tos ieskauj aizsargdambju, kanālu un slūžu sistēma. Ezers ir daļa no dabas lieguma "Lubāna mitrājs", kas iekļauts Eiropas Savienības aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000 un atbilstoši Ramsāres konvencijas kritērijiem tiek noteikts kā starptautiskas nozīmes mitrājs.

3 **Aiviekstes hidromezgls un Aiviekste**. Šeit sākas Aiviekstes upes tecējums no Lubāna ezera. Upe ir 114 km gara un Pļaviņās ietek Daugavā. Hidromezglā atrodas vienas no slūžām, ar to palīdzību tiek regulēts ūdens līmenis Lubāna ezerā. Uzreiz jau tās sākuma, tā ir plata un varena upe. Aiviekste nevar pārsteigt ar mežonīgu straumi, kritums ir 23 metri – 0,2 m/km, tomēr tā ir savdabīga upe ar savu šarmu un pārpurvotiem krastiem.

4 **Klāņu jeb palieņu pļavas**. Klāni ir periodiski applūstošas Lubāna ezera apkāmes pļavas, kurām ir izšķiroša nozīme īpaši aizsargājamo augu sugu – ūdeņu grīšļa *Carex aquatilis* un mānīgās knīdijas *Cnidium dubium*, kā arī globāli apdraudēto putnu sugu – ķikuta *Gallinago media* un griezes *Crex crex* saglabāšanā. Tās ir viens no apdraudētajiem biotopiem Eiropā. Jāņem vērā! Pavasaros klāņu pļavas ir applūdušas. Agros pavasaros klāņu pļavas ir applūdušas, šī maršrut posms pieejams tikai sausajā periodā. Citos gadalaikos posms jāizlaiž un jāveic pa grantēto ceļu

5 **Zvīdzenas poldera sūkņu stacija**. Stacijas galvenais uzdevums ir samazināt plūdu riskus lauksaimniecības zemju teritorijās. Stacija pārbūvēta 2019. gadā.

1

3

2

6 Zvidzes kanāls. Kanāls ir daļa no Lubāna ezera hidrotehniskās sistēmas. Stiepjas gar Lubāna ezera ZR krastu no Abaines upes līdz Lubāna izvadkanālam. Izraksts 1965. gadā, 15 km garš. Uzņem ūdeņus no apkārtējiem grāvjiem, kanālā ietek arī mazās upītes: Lakstiena, Maizaste, Asna un Strūdzene, kas agrāk ieplūda Lubāna ezerā.

7 Zvidzes ezers un Zvidzes apmetne akmens laikmetā. Lai gan mūsdienās vairs dabā grūti atrast liecības no kādreizējās apdzīvotās apmetnes, tomēr apmetne ir nozīmīgs arheoloģijas piemineklis. Vēlā mezolīta (7. gadu tūkstotī p.m.ē.), agrā un vidējā neolīta (4. adu tūkstotī p.m.ē.) daudzslāņu apmetne Lubāna mitrājā. Tā situēta Madonas novada Ošupes pagasta teritorijā, Smaudžos Plūdmaļu māju tiešā tuvumā. Zvidzes apmetnes iedzīvotāju sakari nodrošināja dzintara ieguvu no Litorīnas jūraspiekrastes pietiekamā daudzumā, šeit atradās dzintara apstrādes darbnīca, kur sekmīgi gatavoja sērijveida piekariņus, apaļas pogveida, ripveida, cilindrvēda krelles un īpašu formu krelles.

PAR LUBĀNA LĪDZENUMU

Lubāna līdzenums atrodas Daugavas pietekas Aiviekstes ūdens sateces baseinā, Lubāna ezera apkārtnē. Līdzenuma virsa atrodas zemāk par apkārtni un tās augstums sasniedz 92 - 96 m, bet ziemeļdaļā, gar Pededzi, tas pieaug līdz 102 m virs jūras līmeņa. Lai auglīgo, bet plūdu dēļ grūti izmantojamo Lubāna līdzenumu pārvērstu cilvēkam noderīgās lauksaimniecības zemēs, mūsu gadsimtā sākās lieli pārvēidošanas darbi. Kopš darbu pabeigšanas 80. gadu vidū, ezers ir iedambēts un pārvērsts par regulējamu ūdenskrātuvi, Aiviekste - padziļināta un paplašināta, bet klāni - daļēji nosusināti. Daudzie purvi un Lubāna ezers palēnina pavasara ūdeņu noteci, tāpēc ūdenslīmeņa maksimums šajā rajonā ilgst no aprīļa līdz jūlija beigām.

Apkārt esošās lauksaimniecības zemēs, pavasaros un rudenos koncentrējas liels daudzums migrējošo putnu – zosis, gulbji, ķīvītes, cīruļi, dzērves u.c.

Akmens laikmetā Lubāna līdzenums bija viens no visblīvāk apdzīvotajiem mikroreģioniem Latvijā, kā arī neeolītiskajā Eiropā, sniedz ieskatu par apdzīvotības ilgtermiņa ciklu 10 000 gadu garumā. Tagad Lubāna mitrāja kartē redzamas 27 akmens laikmeta apmetņu vietas. Arheoloģiskajos izrakumos Osas, Ičas, Piestiņas Zvidzes un Aboras u.c. apmetnēs atrastas vēlā mezolīta, agrā un vidējā neolīta (9000. - 2300. gadu p.m.ē.) perioda senlietas. Atradumi liecina par šo apmetņu iedzīvotāju piederību Narvas kultūrai, vēlāk Ķemmes-bedrīšu kultūrai.

Noderīgi:

Naktsmītnes

Lubāna mitrāja informācijas centrs,
www.lubanamitrajs.lv, tel. **29234956**

Piknika vietas

Lubāna mitrāja informācijas centrs,
www.lubanamitrajs.lv, tel. **29234956**

Ēdināšana

Dzērieni, uzkodas arī līdzī ņemšanai.
Lubāna mitrāja informācijas centrs,
www.lubanamitrajs.lv, tel. **29234956**

Velosipēdu noma

Biedrība „Aborīši”, www.aboriesi.lv,
tel. **26649344**

Ekskursijas

Maršrutu var veikt kopā ar gidu no
Lubāna mitrāja informācijas centra,
tel. **29234956**

Ar Lubāna ezera apkārtnes tūrisma
piedāvājumu var iepazīties
šeit: www.lubanamitrajs.lv

